

## Siiraa Lakk.17.1

### Description

Kutaalee darban keessatti wantoota gurguddaa mushrikoonni faalleessanii fi mormaa turan ilaalle jirra. Yeroo mata-duree â€œMormii Mushrikootaaâ€• jedhu ilaalaa turre, tarii dubbistoonni gariin sila siiran addaan citee jechuun yaadu dandaâ€™u. Mata-dureen kuni siiraa jala waan galuuf barnoonni siiraa addaan hin cinne. Ammas itti fufuun mata duree itti aanu haa ilaallu.

#### **Daâ€™watti duuluuf tooftaalee Mushrikoonni fayyadaman**

Mushrikoonni osoo wanta biraa irratti tokkichoomu baataniyyuu ergaa Islaamaa ukkamsu irratti tokko taâ€™manii jiru. Ergaan Islaamaa kuni wallaalummaa isaanii qullaa taasise, hanqinna wantoota isaan gabbaran ifa baase, yaada dogongoraa fi doofummaa isaanii ifatti labsee. Ergaan Islaamaa akka hin babalaâ€™anneef yaali baayaâ€™ee godhan. Yaaliwwan kanniin keessaa mee muraasa isaanii haala armaan gadiitiin haa ilaallu:

#### **1-Qureeshonni Abu Xaalibin Nabiyyii (SAW) gargaaru fi eegu irraa fageessuf yaalu**

Abu Xaalib abbeeraa Nabiyyii (SAW) waan taâ€™neef Nabiyyii ni gargaaraa fi eegaa ture. â€œGaafa tokko Qureeshonni gara Abu Xaalibitti dhufanii akkana jedhaniin: Ilmi obboleessa keeti kuni iddoo walitti qabamnu fi Masjiida keenya keessatti azaa nu godhee jira. Kanaafu, isa nurraa dhoowwi. Abu Xaalibis ni jedhe: Ilmaan abbeerota keeti kunniin iddoo isaan walitti qabamanii fi masjida isaanii keessatti akka azaa gootu odeessu. Isaan azaa gochuu dhiisi.â€• Nabiyyiinis (SAW) gara samii ija ofii olkaasun akkana jedhe, â€œAduu tana argitanii?â€• Isaanis ni jedhan, â€œEeyyen.â€• Nabiyyiinis ni jedhan, â€œOsoo aduu tana irraa laboobaa qabsiiftaniyyuu daâ€™waa kana isinirraa dhiisu hin dandaâ€™u.â€• Gabaasa biraa keessatti, â€œYaa abbeeraa koo! Rabbiin kakadhe, dhimma kana akka dhiisuuf osoo aduu harka mirgaa kiyya irra, jiâ€™a immoo harka bitaa kiyya irra kaaâ€™manii, hanga Rabbiin ifa baasutti dhimma kana hin dhiisu.â€•<sup>[1]</sup> Abu Xaalibis ni jedhe: Ilmi obboleessa kiyyaa gonkumaa hin kijibne. Kanaafu haala gaarii taâ€™neen deebiâ€™aa.â€•<sup>[2]</sup> Qureeshonni Nabiyyii (SAW) karaa maatitiin dhiibbaa uumuu yaali baayaâ€™ee goote. Garuu yaalin hundi ni fashalaaâ€™me.

Dhimmi Abu Xaalib ilma obboleessa isaa eegu fi isa gargaaru irratti jabaachuun ni cime. Kuni Qureeshota irratti yaaddo, hinaafi fi mala baasu dabale. Gama isaanitiin abdii kutuun yaali biraa akka yaalan isaan taasise. Dargaggeessa maqaan isaa Umaarah bin Al-Waliid bin Mughiiirah jedhamu qabachuun gara Abu Xaalib deeman. Abu Xaalibin ni jedhan: Yaa Abu Xaalib kuni Umaarah bin Waliid. Qureeshota keessatti dargaggeessa hundarra humna qabuu fi bareedaa taâ€™needha. Isa fudhadhu, si gargaaraati. Yoo ajjeefame immoo gumaan kee taâ€™ma. Akka ilmaatti godhadhu, inni keeti. Ilma obboleessa keeti immoo nuuf kenni. Inni amanti keeti fi abbooti keeti faallesse, ummata kee bittineesse, yaada fi ilaalcha keenya akka doofummaatti ilaale. Kanaafu, isa haa ajjeesnu. Dhiira dhiiran waan taâ€™neef inni homaayyu miti.â€• Abu Xaalibis ni jedhe, â€œRabbiin kakadhe! Daldalli isin naaf dhiyeessitan ee fukkate! Ilma keessan naaf kennitani ani isiniif isa qallaba. Ani immoo ilma kiyya isiniif kennee, isin isa ajjeefu. Rabbiin kakadhe! Kuni gonkumaa waan hin taanedha.â€•

Dhugumatti namni Nabiyyi eeguu fi gargaaruuf dhiirummaa Abu Xaalib qabu argee ni dinqisiifata. Abu Xaalib gahuumsa ofii gahuumsa ilma obboleessa isaa Muhammad (SAW) waliin hidhaa cimaa hidhe. Hogganaa bani Haashim waan taâ€™TMeef Rasuula gargaaruuf duâ€™TMaa fi jiruu irratti banii Haashimii fi bani Muxxalib bakka tokkotti tokkichoomse. Ilma obboleessa isaatiif eeggumsa guddaa homaayyuu hin fudhannee godheef. Miseensa maatii keessaa namni isaan waliin tokkichoomu dide Abu Lahab abaarramaa badiin isaa Qurâ€™TMaana keessatti ibsameedha.

Yommuu Abu Lahab Nabiyyii (SAW) arrabsu, Hamzaan isatti bahuun xiyya isaatin Abu Lahabin madeesse. Akkana jedheen: Ani osoo amanti isaa irra jiru Muhammadin arrabsitaa? Yoo dandeessa san (xiyya) deebisi.â€•

## 2-Ergaa Nabiyyii (SAW) Maqaa xureessu

Yeroo waqtiin hajjii gahuu namoonni ergaa Islaamaa akka hin fudhanneef, nabiyyi maqaa xureessu jalqaban. Kutaa darbe keessatti maqaa nabiyyiif baasu qaban Waliid ibn Mughiirah waliin akka mariâ€™TMatan ilaalle turre. Marii isaanii duubatti deebiâ€™TMuun ilaalun ni dandaâ€™TMama:

<http://sammubani.com/2019/09/23/siiraa-lakk-16/#more-11590>

## 3-Rakkinnaa fi azaa Nabiyyii (SAW) irra gahee

Nabiyyiin (SAW) urga ergaa Islaamaa ifatti baasu jalqabe irraa kaasee hanga gara Madiinaa godaanutti Qureeshonni isa azaa gochuu fi rakkisuu irraa hin dhaabbannee. Kanaafi, aayaanni Qurâ€™TMaanaa yeroo san buâ€™TMan Nabiyyii (SAW) akka obsuu fi abdi hin kunne ajaju. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™TMaala) ni jedha:

وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ﴿١٠﴾

â€•Wanta isaan jedhan irratti obsi, fageenya gaarii isaan irraa fagaadhu.â€• Suuratu Al-Muzzammil 73:10

Aayah tana keessatti, mushrikoonni wallaalttonni sanama gabbaran, arrabsoo isa arrabsanii fi azaa isaanii irratti nabiyyiin (SAW) akka obsu ajaja. Gowwootaa fi wallaaltota waliin walitti nyakkisuu osoo hin taâ€™TMin haala gaariin akka irraa fagaatus ni ajaja.

Ammas aayah biraa keessatti ni jedha:

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ ءَاثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾

â€•Murtii Gooftaa keetitiif obsi. Isaan keessaa nama badii hojjataa yookiin kafaraa taâ€™TMeef hin ajajamin.â€• Suuratu Al-Insaan 76:24

Murtiin Rabbii takkaa qormaata fi balaa namatti buâ€™TMu taâ€™TMa, takkaa immoo murtiwwan (hukmiwwan) shariâ€™TMaa taâ€™TMa. Azaan Mushrikoota irraa Nabiyyii tuqu qormaata waan taâ€™TMeef kana irratti obsa barbaachisa. Ammas, ergaa Islaama ummatatti geessun, salaata salaatu fi dirqamoonni

Islaama biroo obsa guddaa barbaadu. Kanaafu, kana hundarratti obsi. Namoonni ergaa Islaama faalleessan hawaasa keessaa waan hin dhabamneef, **â€œnama badii hojjataa yookiin kafaraa taâ€™eef hin ajajamin.â€•** Namoonni badii hojjatanii fi kaafironni badii akka raawwatan ykn Islaama akka hin hordofne waan ajajaniif, isaaniif ajajamuun badii malee homaa hin fidu.

Akka fakkeenyaatti azaa fi rakkinna Nabiyyii (SAW) muudate muraasa isaanii haala armaan gadiitiin dhiyeessun ni dandaâ€™ama:

**1-Gaafa tokko** Abu Jahl miseensota Qureeshota keessaa namoota muraasan ni jedhe: Muhammad isin jidduutti biyyee irratti ni sujuudaa?â€• Isaanis ni jedhan, â€œEeyyeen.â€• Innis ni jedhe, â€œLaati fi Uzmaan kakadhe, isaa kana hojjatu yoo argee, morma isaatirra ijjadha.â€• San booda osoo nabiyyiin (SAW) salaatu morma isaatirra ijjachuuf itti dhufe. Abu Jahl yommuu Nabiyyitti dhiyaatu homaa hin turre duubatti jedhe dheessu malee. Osoo Nabiyyi bira hin gahin nahee duubatti deebiâ€™e. Isaan ni jedhame, â€œMaal taate?â€• Innis ni jedhe, â€œDhugumatti, anaa fi isa jidduu bolloo ibiddaa, wanta rifachiisaa fi koolatu jira.â€• Nabiyyiin (SAW) wanta gaafa san taâ€™e akkana jechuun ifa baasan, â€œ**Osoo natti dhiyaate silaa Malaaykonni kutaa kutaan isa cicciruu turan.â€•**

**2-Abdullah ibn Masâ€™uud** akka gabaasetti, Osoo Nabiyyiin (SAW) Kaâ€™abaa biratti salaatu gareen Qureeshota walitti qabamuun isaan keessaa tokko akkana jedhe: â€œGara nama agarsiisaaf salaatu kana hin argitanii? Isin keessaa eenyutu Jazuura (gaala qalmaaf dhiyaatte) warra ebalu bira deemun macaree, dhiigaa fi garaa irraa wanta hafee fidaa? Ergasii yommuu inni sujuudu ceeku isaa lamaan jiduu irra kaaâ€™a. Isaan keessaa namni hundarra gadhee taâ€™e hojii fokkuu kana hojjachuf kaâ€™e. Yommuu Ergamaan Rabbii (SAW) sujuudan macaree fi dhiiga gaalaa fidee ceequ lamaan jidduu kaaâ€™e. Nabiyyiin (SAW) akkuma sujuudetti ture. Namoonni hojii kana hojjatan immoo kolfa irraa kan kaâ€™e gariin garii irratti hanga kufanitti ni kolfan. Namni wayii Faaximah biraan darbee [gocha kana itti hime]. Faaximaan yeroo san mucayyoo xiqqoo turte. Ishiinis fiigaa dhufte. Hanga ishiin isa irraa darbitutti Nabiyyin akkuma sujuuda buâ€™etti ture. Ishiinis mushrikoota gadhee kanniin arrabsutti qajeelte. Nabiyyiin (SAW) yommuu salaata xumuru ni jedhe, â€œYaa Rabbii! Qureeshota adabii.â€• (siâ€™a sadii jedhan). Ergasii tokkoon tokkoon maqaa dhayee: â€œYaa Rabbii! Amr bin Hishaam (Abu Jahl), Utbah bin Rabiâ€™ah, Sheybah ibn Rabiâ€™ah, Waliid ibn Utbah, Umayyah ibn Khalaf, Uqbah ibn Abi Muâ€™iix fi Umaarah ibn Waliid adabi.â€• Abdullah ibn Masâ€™uud ni jedha, â€œRabbiin kakadhee! Namoota armaan olitti maqaan isaanii dhayamee Guyyaa lola Badrii dhayamanii ajjeefaman. Ergasii Al-Qaliibitti harkifaman. Al-Qaliib biiri (boolloo gadi fagoo) Badriiti. Ergasii Ergamaan Rabbii (SAW) ni jedhan, â€œWarri Qaliib abaarsaan hordofaman.â€• (Kuni tarii Duâ€™aayi Nabiyyiin isaanitti godhan taâ€™uu dandaâ€™a.) ([Sahiih Al-Bukhaari 520](#))

Gabaasni biraa akka addeessitu namni macaree gaalaa nabiyyii irratti darbee Uqbah ibn Abi Muâ€™iix. Namni hojii fokkuu kana akka hojjatu itti kakaase immo Abu Jahl. Gareen Qureeshota duâ€™aayin nabiyyii (SAW) dhiibbaa isaan irratti fide, dhimmichi baayâ€™ee isaan irratti ulfaate. Sababni isaas, duâ€™aayin Makkaan keessatti akka qeebalamtutti ilaalu.

**3-Matootin Qureesha** walitti qabamuun Nabiyyii (SAW) rukutuu- gaafa tokko matootin Qureeshaa Kaâ€™abaa cinaatti walitti qabamuun waaâ€™ee Nabiyyii (SAW) haasawan. Ni jedhan, â€œDhimma namticha kanaa irratti obsuu caalaa dhimma obsa guddaa gaafatu gonkumaa hin argine. Yaada fi ilaalcha keenya akka doofummaati ilaale, wanta gabbaru ni arrabse. Dhugumatti isa irraa dhimma guddaa irratti

obsinee jirra.â€• Osoo isaan haala kana keessa jiranu, Rasuulli (SAW) isaanitti bahe. Akka namni tokkichi utaalutti utaalani isa marsan. Akkanas jedhaniin, â€•Akkana akkana kan jedhu sihi.â€• Innis ni jedhe, â€•Eeyyeen, anatu akkas jedha.â€• Ergasii isaan keessaa namtichi tokko [nabiyyiin loluuf] uffata isaa qabe. Ergasii Abu Bakr dhufee nabiyyii fi isaan jidduu dhaabbate. Abu Bakris booyaa akkana jedhe, â€•Nama â€•Gooftaan kiyyaa Allah dhaâ€™TM waan jedheef ajjeetu sila?â€•

**4-Abbeeran Nabiyyii** Abu Lahab namoota hunda caalaa diina Nabiyyii (SAW) ture. Niitin Abu Lahab ummu Jamiilis isaaf diina guddoo turte. Hariiroo Nabiyyii fi namoota jidduu jiru balleessuuf oduu oli gadi guurti, karaa inni irra deemu irra qoree keetti. Balbala isaa irratti balfa (koshaasha) gatti. Abu Lahabi fi ishii ilaalchise suuraan Qurâ€™TMaanaa ni buâ€™TMe:

﴿تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝ سَيَصْلَىٰ نَارًا ۝ ذَاتَ لَهَبٍ ۝ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝﴾

â€•(1)-Harki lamaan Abu Lahab badan, innis bade. (2)-Qabeenyi isaatii fi wanti inni hore isa hin fayyanne. (3)-Ibidda [bobayaa] laboobaa qabdu ni seena. Niitin isaas baadhattu qoraanii tan taate [ibidda ni seenti]. Morma ishii irra haada quunce teemira irraa taâ€™TMetu jira.â€• Suuratu Al-Masad 111:1-5

Yommuu waaâ€™TMee ishiitii fi jaarsa ishii ilaalchisee Qurâ€™TMaana irraa wanta buâ€™TMe dhageessu, Kaâ€™TMaba biratti gara Nabiyyii (SAW) dhufte. Abu Bakr Nabiyyii waliin Kaâ€™TMaba bira taaâ€™TMu ture. Umm Jamiil harka ishiitti dhagaa qabachuun isaan lamaan bira dhaabbatte ni jettee, â€•Yaa Abu Bakr Saahibni (hiriyyaan) kee eessa jiraa? Walaleesse akka na arrabsu na gahee jira. Rabbiin kakadhe, osoo isa arge dhagaa kanaan isa rukutaa ture.â€• Ergasi garagaltee deemte. Abu Bakr ni jedhe: Yaa Ergamaa Rabbii! Ishiin kan si hin argine taâ€™TMuu ni yaaddaa?â€• Nabiyyiinis ni jedhe: Rabbiin na arguu irraa ishii dhoowwe jira.â€•

Abu Lahab jiruu isaa guutuu Islaaman loluuf fixe. Iddoo gabayaa, namoonni walitti qabamanii fi yeroo hajjii yommuu Nabiyyin namoota Islaamatti waamu Abu Lahab isa hordofuun dubbii isaa addaan kutaa fi arrabsaa ture.

Kunniin azaa fi rakkina muraasaa Qureeshonni Nabiyyii (SAW) dukkana keessaa isaan baasuf dhufe irraan gahaniidha. Ibidda irraa akka baraaramanii fi dukkana wallaalummaa fi shirkii keessaa akka bahaniif gara Islaamaatti isaan waama. Isaan immoo rakkisuu fi azaa gochuun itti deebisu. Nama waan gaarii namaaf yaadu fi waan gaaritti nama affeeru rakkisuu fi arrabsuun goowwummaa fi doofummaa malee wanta biraa taâ€™TMuu dandaâ€™TMaa?

### **Barnoota Asirraa Baratamu**

â€•,Namni Islaama qabate akkanumatti osoo hin rakkifaminii fi hin qoramin kan hafu osoo hin taâ€™TMin, rakkooleen adda addaa isa qunnamu. Nabiyyii (SAW) fakkeenya godhachuun obsuu qaba. Rakkoo fi balaan hangana hin jedhamne nabiyyiitti ni buâ€™TMe. garuu san hunda obsaan dabarse.

â€•,Gowwoonni fi wallaaltonni yommuu nama arrabsan, akkuma isaan nama arrabsan isaan arrabsu osoo

---

hin taâ€™in, dubbii gaarii isaanitti dubbachuu yookiin immoo guutumatti irraa garagalanii deemudha. Aayan Qurâ€™aanaa jalqaba irratti eerre kanumatti ajajji. **Wanta isaan jedhan irratti obsi, fageenya gaarii isaan irraa fagaadhu.**

Humnoonni badii kaayyoo qabatan irraa duubatti nama deebisuuf yommuu carraaqan ijjannoo qabaachu fi obsuun barbaachisaadha. Nabiyyiin (SAW) akkana jechuun ijjannoo isaa ibse, **Yaa abbeeraa koo! Rabbiin kakadhe, dhimma kana akka dhiisuuf osoo aduu harka mirgaa kiyya irra, jiâ€™a immoo harka bitaa kiyya irra kaaâ€™anii, dhimma kana hin dhiisu.**

Namoonni harâ€™a haqa malee nama rakkisan dhumarratti jazaa ofii ni argatu. Namoonni Nabiyyii (SAW) irratti macaree gaalaa darban Guyyaa lola Badri salphachuun boolloo tokko keessatti walitti guuraman.

---

#### Kitaabban wabii:

[1] Siiratu Nabawi-188, Abul Hasan Al-Nadawi

[2] [As-Siiratu Nabawiyyati](#)“fuula 131, 143-145, Alii Muhammad Sallaabi, [Noble Life of The Prophet](#) [English] 1/381-386

#### Date Created

October 5, 2019

#### Author

admin